

Vergaderjaar 2020–2021

29 696

Structurele duurzame economische groei

30 872

Landelijk afvalbeheerplan

Nr. 17

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 april 2021

Hierbij bied ik u een rapport aan met een verkenning naar het voorkomen van verbranding van recyclebare materialen in 2030¹. In de reactie op de transitieagenda's voor een circulaire economie (Kamerstukken 32 852 en 33 043, nr. 59) heeft het kabinet in 2018 aangekondigd een verkenning te zullen uitvoeren naar de mogelijkheid om het verbranden van alle recyclebare afval vanaf 2030 te verbieden. Het voorliggende rapport is hier het resultaat van. Met deze brief informeer ik u over de inhoud van het rapport, hoe dit door het afvalverwerkend bedrijfsleven is ontvangen en wat mijn reactie op het rapport is.

Inhoud van het rapport

Het rapport geeft een uiteenzetting van de mate waarin recyclebare materialen nog worden verbrand en hoe met verschillende maatregelen gezorgd kan worden dat deze materialen gerecycled kunnen worden. Ook geeft het rapport antwoord op de vraag of het mogelijk is om verbranding van recyclebare materialen te verbieden.

Uit het rapport komt naar voren dat in 2018 circa 5.800 kiloton Nederlands afval werd verbrand, en dat hiertussen nog materialen te vinden waren die gesorteerd en gerecycled hadden kunnen worden. Het gaat hier bijvoorbeeld om kunststof, papier, textiel, glas, metalen en bioafval. Om deze materialen te kunnen recyclen moeten deze, afhankelijk van het type, aan de bron worden gescheiden of later in de afvalketen gescheiden en gesorteerd worden uit bijvoorbeeld huishoudelijk restafval, gemengd bedrijfsafval en sorteerresidu. Het rapport concludeert dat een verbod op het verbranden van recyclebare materialen alleen uitvoerbaar is indien maatregelen worden genomen om te voorkomen dat deze materialen ongescheiden bij afvalverbrandingsinstallaties worden aangeleverd. Afval is namelijk alleen recyclebaar wanneer dit, tegen redelijke kosten, in de

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

afvalinzameling- en verwerkingsketen gescheiden en gesorteerd wordt op zodanige wijze dat het geschikt is als recyclelaar in nieuwe materialen en producten.

Om dit te bewerkstelligen worden werkwijzen uiteengezet voor verschillende schakels in de afvalinzameling- en verwerkingsketen, zijnde ontdoeners (huishoudens en bedrijven), inzamelaars, scheidings- en sorteerbebedrijven en verwerkers. Een groot deel heeft betrekking op het laten plaatsvinden van monitoring en terugkoppeling door bedrijven over de kwaliteit van afvalstromen op de verschillende punten in de keten. Op basis hiervan zou bijvoorbeeld betere bronscheiding gestimuleerd kunnen worden van materialen die niet geschikt zijn voor nascheiding, zoals bioafval. Daarnaast gaat het onder meer om het optimaliseren van inzamelroutes en -logistiek, het stellen van minimumeisen voor sorteeren en nascheidingsinstallaties en controle op de aanwezigheid van recyclebare materialen in afvalstromen voordat deze verbrand worden. Volgens het rapport zou bij het doorvoeren van de uiteengezette werkwijzen de hoeveelheid te verbranden restafval met de huidige stand van de techniek tussen de 1.900 en 2.500 kiloton kunnen afnemen.

Om dit potentieel verder te vergroten geeft het rapport aanvullende aanbevelingen, waaronder om de ontwikkeling van chemische recycling te faciliteren en om nieuwe recyclingtoepassingen voor onder meer nagescheiden papier te stimuleren. Over de ontwikkeling van chemische recycling heb ik u met een aparte brief geïnformeerd (Kamerstukken 29 696 en 30 872, nr. 16). Nieuwe afzetmarkten voor nagescheiden papier zal ik dit jaar nader laten verkennen.

Reacties van het afvalverwerkend bedrijfsleven

Op de resultaten van de verkenning is gereageerd door verschillende branchevertegenwoordigingen voor afvalinzameling en verwerking². Deze reacties zijn toegevoegd als bijlage bij de verkenning. Door deze partijen wordt onder meer aandacht gevraagd voor de uitvoerbaarheid en lasten als gevolg van de uiteengezette maatregelen. Een gemene deler in de reacties is dat de branchepartijen benadrukken dat naast de inzet op het gescheiden houden van recyclebare materialen in de keten, ook gewerkt moet worden aan het zodanig ontwerpen van producten dat deze in de afvalfase goed recyclebaar zijn en het creëren van afzetmarkten voor secundaire grondstoffen, bijvoorbeeld via verplichte toepassing van recyclelaar. Ook in het rapport worden deze aanbevelingen gedaan.

Beleidsreactie

In het Rijksbrede programma Nederland Circulair 2050 is in 2016 de basis gelegd voor een circulaire economie. Hierin zijn de doelen verankerd voor 2030 en 2050. Voor 2030 betreft dit een halvering van het gebruik van abiotische grondstoffen, voor 2050 een volledig circulaire economie. Voor het realiseren van deze doelstellingen is hoogwaardige recycling van materiaalstromen essentieel. Een belangrijke voorwaarde daarvoor is dat het scheiden van gemengde afvalstromen optimaal verloopt zodat de hieruit voortkomende materiaalstromen een hoge kwaliteit hebben.

In het rapport wordt een verkenning uitgevoerd naar het voorkomen van verbranding van recyclebare materialen in 2030. Het rapport komt met een breed scala aan aanbevelingen gericht op verschillende punten in de keten. Een deel van de aanbevelingen uit het rapport sluit aan bij mijn

² Vereniging Afvalbedrijven, Federatie Herwinning Grondstoffen, Koninklijke Vereniging voor Afval- en Reinigingsmanagement, Branchevereniging Recycling Breken en Sorteren.

huidige beleidsinzet. Zo zijn, om tot betere afvalscheiding te komen, in de tweede wijziging van LAP3 duidelijker eisen gesteld aan het bronscheiden van afval door bedrijven. De kwaliteit van afvalstromen is een speerpunt in het uitvoeringsprogramma VANG huishoudelijk afval 2021–2025 en het programma VANG-buitenshuis dat gericht is op bedrijven. Uitgangspunt in beide programma's is dat zoveel mogelijk voorkomen wordt dat recyclebaar afval in het restafval terecht komt en wordt verbrand. Door deze inzet mag worden verwacht dat de hoeveelheid recyclebaar materiaal die nog wordt verbrand gaat dalen en dat daarmee verbranding geleidelijk kan worden afgebouwd, richting een volledig circulaire economie in 2050.

Er is echter meer nodig. Enerzijds moeten producten zo worden ontworpen dat zij ook recyclebaar zijn. Anderzijds moet er een markt zijn voor recyclaat. Mede op aandringen van Nederland heeft de Europese Commissie een beleidsinitiatief voor duurzame producten aangekondigd, dat eraan bij moet dragen dat producten op de Europese markt passen in een circulaire economie. Dit betekent dat ze zodanig ontworpen moeten zijn dat ze goed kunnen worden hergebruikt, gerepareerd en gerecycled. Ook moeten ze zoveel mogelijk geproduceerd worden met recyclaat. Nederland zal inzetten op een ambitieuze uitwerking van dit initiatief, dat vanaf eind 2021 wordt verwacht. Daarnaast wordt op nationaal niveau circulair ontwerpen door bedrijven gestimuleerd. Via het programma CIRCO worden bedrijven in staat gesteld de eigen producten en diensten te verduurzamen door circulair ontwerp zelf concreet toe te passen. Ook wordt voor recyclaat uitgewerkt wat haalbare percentages zijn voor verschillende productgroepen en worden stappenplannen opgesteld om daadwerkelijke toepassing van recyclaat te bewerkstelligen.

Het is dus noodzakelijk dat in de gehele keten maatregelen worden genomen, waarbij alle schakels zich gezamenlijk inspannen om te voorkomen dat recyclebare materialen verloren gaan. Het rapport bevestigt deze noodzaak om in te zetten op een breed pakket van maatregelen en zet mogelijke maatregelen en eisen uiteen die betrekking hebben op de gehele keten voor recycling van (grof) huishoudelijk afval, bedrijfsafval en bouw-en-sloop afval.

Een verbrandingsverbod voor recyclebare materialen past binnen het kader van een circulaire economie. Daarin verdient immers recycling de voorkeur en mag dat ook worden gevraagd als de mogelijkheden daartoe naar redelijkheid en billijkheid aanwezig zijn. Een verbrandingsverbod kan in een ketengericht maatregelen-pakket een sluitstuk zijn. Dit jaar verken ik nader welke van de uiteengezette maatregelen nadere uitwerking verdienen binnen de bredere beleidsinzet op circulaire economie. De reacties van de sector zal ik hierbij betrekken. Als eerste stap zal ik in overleg met de sector kijken naar bouw-en-sloop afval, onder meer in het kader van de inzet op betere scheiding op bouwplaatsen. Een volgend kabinet kan voor de verschillende stromen een besluit nemen welk pakket aan maatregelen passend is, waaronder een verbrandingsverbod.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
S. van Veldhoven-van der Meer